

Sygn. akt III RC 212/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 października 2018 roku

Sąd Rejonowy w Łowiczu w Wydziale III Rodzinnym i Nieletnich

w składzie:

Przewodniczący: SSR Honorata Wójcik

Protokolant: st. sekr. sąd. Barbara Salamondra

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 8 października 2018 roku

sprawy z powództwa M. S. (1)

przeciwko małoletnim M. S. (2) i K. S. reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową K. T. (1)

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

1. oddała powództwo;
2. zasądza od M. S. (1) na rzecz K. T. (1) kwotę 2484,15 (dwa tysiące czterysta osiemdziesiąt cztery 15/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sygn. akt III RC 212/17

UZASADNIENIE

Powód M. S. (1) w pozwie z dnia 19 października 2017 roku złożonym w Sądzie Rejonowym w Skierniewicach skierowanym przeciwko pozwanym: K. S. i M. S. (2) reprezentowanym przez przedstawicielkę ustawową K. P. wniósł o orzeczenie, że obowiązek alimentacyjny powoda określony wyrokiem Sądu Rejonowego w Skierniewicach z dnia 18 grudnia 2014 r. w sprawie o sygn. akt III RCo 51/13 wygasł z dniem 21 kwietnia 2016 roku. Ponadto wniósł o zwolnienie z kosztów postępowania w całości. W uzasadnieniu wskazał, że małoletni pozwani od urodzenia mieszkają w Niemczech, nie ich z Polską nie wiąże, dlatego ich matka nie miała prawa egzekwować alimentów na terytorium Polski, gdyż w tym czasie pobierała świadczenie alimentacyjne na terytorium Niemiec (pозew – k. 2-3).

Postanowieniem z dnia 27 października 2017 roku Sąd Rejonowy w Skierniewicach przekazał sprawę według właściwości miejscowej do Sądu Rejonowego w Łowiczu (k. 12).

Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy w Łowiczu zwolnił powoda od kosztów sądowych w sprawie w całości (k. 24).

Na rozprawie w dniu 29 marca 2018 roku pełnomocnik powoda poparł powództwo o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego. Przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych wniosła o oddalenie powództwa (e-protokół z dnia 29.03.2018 r. 00:01:24 i 00:01:51 - k. 77).

W piśmie procesowym z dnia 10 kwietnia 2018 r. pełnomocnik powoda zmienił powództwo w ten sposób, że zamiast o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego z data 21 kwietnia 2016 roku wniósł o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego z datą wsteczną od 1 września 2012 roku (k. 80).

W piśmie procesowym z dnia 16 kwietnia 2018 r. przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych wniosła o odrzucenie powództwa o wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego z uwagi na brak jurysdykcji krajowej sądu polskiego (k. 90).

Na rozprawie w dniu 8 października 2018 r. powód podtrzymał powództwo w zmienionym kształcie, pełnomocnik pozwanych wniosła o odrzucenie pozwu i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów dojazdu na rozprawę przedstawicielki ustawowej pozwanych, ewentualnie o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów dojazdu na rozprawę przedstawicielki ustawowej pozwanych (e-protokół z dnia 08.10.2018 r. 00:00:59 – k. 136).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwani K. S. urodzona (...) i M. S. (3) urodzony (...) są dziećmi powoda M. S. (1).

(okoliczność bezsporna)

Sąd Rejonowy w Skierniewicach Wydział III Rodzinny i Nieletnich postanowieniem z dnia 18 grudnia 2014 roku wydanym w sprawie III RCo 51/13 zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Skierniewicach z dnia 24 maja 2013 r. wydane w sprawie III RCo 51/13 w pkt. 2 w ten sposób, że zobowiązał komornika do przeliczenia alimentów na rzecz powoda M. S. (3) zasądzonych postanowieniem z dnia 21 marca 2011 r. przez Sąd Rejonowy N. a.d. D. Wydział spraw rodzinnych w sprawie o symbolu 001 F 354/10 o alimenty na dzieci w wysokości 100% obecnej minimalnej wartości świadczeń alimentacyjnych zgodnie z § 1612a ust. 1 Kodeksu cywilnego dla danej grupy wiekowej pomniejszone o połowę zasiłku rodzinnego na pierwsze dziecko według średniego kursu złotego w stosunku do euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu poprzedzającym przekazanie należności wierzycielowi oraz zmienić postanowienie Sądu Rejonowego w Skierniewicach z dnia 24 maja 2013 r. wydane w sprawie III RCo 51/13 w pkt. 2 w ten sposób, że zobowiązać komornika do przeliczenia alimentów na rzecz powódki K. S. zasądzonych postanowieniem z dnia 21 marca 2011 r. przez Sąd Rejonowy N. a.d. D. Wydział spraw rodzinnych w sprawie o symbolu 001 F 354/10 o alimenty na dzieci w wysokości 100% obecnej minimalnej wartości świadczeń alimentacyjnych zgodnie z § 1612a ust. 1 Kodeksu cywilnego dla danej grupy wiekowej pomniejszone o połowę zasiłku rodzinnego na pierwsze dziecko według średniego kursu złotego w stosunku do euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski w dniu poprzedzającym przekazanie należności wierzycielowi.

(dowód: postanowieni Sądu Rejonowego w Skierniewicach z dnia 18 grudnia 2014 roku w sprawie III RCo 51/13 – k. 86 z załączonych akt sprawy III RCo 51/13)

Gdy ostatnio Sąd niemiecki ustalał wysokość alimentów pozwany M. S. (3) miał 9 lat, a pozwana K. S. miała 7 lat. Mieszkali i uczyli się w Niemczech.

Powód miał wówczas 39 lata, pracował i zarabiał około 1.300 euro, z czego wpłacał po 200 – 300 euro na konto J., celem częściowej spłaty należności wypłaconych na rzecz pozwanych. Następnie powód przebywał w zakładzie karnym na terytorium Niemiec i nie dokonywał wpłat na poczet alimentów na rzecz pozwanych.

(dowód: zeznania powoda e-protokół z dnia 08.10.2018 r. czas: 00:03:21 – k. 136v)

Obecnie M. S. (3) ma 16 lat, jest uczniem liceum ogólnokształcącego w Niemczech, nie pracuje, pozostaje na utrzymaniu przedstawicielki ustawowej. K. S. ma 14 lat również uczy się w Niemczech na poziomie szkoły średniej – w liceum ekonomicznym, nie pracuje, pozostaje na utrzymaniu przedstawicielki ustawowej oraz jej męża. Przedstawicielka nie otrzymuje na małoletnie dzieci świadczeń z niemieckiego funduszu alimentacyjnego.

Pozwani byli zameldowani w B., ale nigdy nie przebywali ani nie mieszkali na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

(dowód: zeznania przedstawicielki ustawowej e-protokół z dnia 29.03.2018 r. czas:00:10:50 – k.77v; uwierzytelnione tłumaczenie z języka niemieckiego wraz z oryginałem – k. 84-88, 92-96; decyzja Wójta gminy N. – k. 132-133, wniosek o wymeldowanie – k. 134; dokumenty z akt sprawy III RCo 51/13)

W dniu 19 sierpnia 2013 r. wystąpiła z wnioskiem egzekucyjnym do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Skierniewicach T. C., w tym również o egzekucję świadczeń zaległych od sierpnia 2012 r. Stan zaległości alimentacyjnych powoda na dzień 22 marca 2018 r. wynosi 56.276,53 zł.

(dowód: wniosek egzekucyjny z załącznikami – k. 97-98; informacja o stanie zaległości alimentacyjnych – k. 99-100; dokumenty z akt egzekucyjnych Kmp 63/13)

M. S. (1), ma 46 lata, pracuje jako kierowca zawodowy. Nie utrzymuje kontaktu z małoletnimi dziećmi. Ma orzeczony zakaz zbliżania do przedstawicielki ustawowej.

(dowód: zeznania powoda e-protokół z dnia 08.10.2018 r. czas: 00:03:21 – k. 136v)

Nie budzą wątpliwości Sądu dowody z dokumentów złożone przez przedstawicielkę ustawową małoletnich pozwanych, które zostały przedstawione w oryginale i wraz z tłumaczeniem przez biegłego przysięgłego. Sąd dał wiarę zeznaniom przedstawicielce ustawowej pozwanych, że nie jest są oni w stanie utrzymać się samodzielnie podczas nauki w szkole średniej, a ich matka nie otrzymuje świadczeń na ich wychowanie na terytorium Niemiec.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest całkowicie niezasadne, dlatego też zostało w całości oddalone.

W niniejszej sprawie nie mogą być stosowane przepisy kodeksu postępowania cywilnego art. 1103 i 1103 (1) k.p.c. z uwagi na zasadę pierwszeństwa i bezpośredniego stosowania prawa unijnego, a konkretnie Rozporządzenia Rady WE 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.U.UE L z dnia 10 stycznia 2009 r.).

Zgodnie z art. 91 ust. 3 Konstytucji umowa międzynarodowa ma pierwszeństwo przed ustawą. Rozporządzenie Rady Europy (...) zawiera zamknięty system norm jurysdykcyjnych, który w sposób jednolity reguluje jurysdykcję krajową sądów państw członkowskich w sprawach dotyczących zobowiązań alimentacyjnych. Dlatego posługiwanie się normami wynikającymi z kodeksu postępowania cywilnego jest w niniejszej sprawie niedopuszczalne. Zgodnie z art. 3 wymienionego wyżej Rozporządzenia 4/2009 istotny dla określenia jurysdykcji państwa członkowskiego w niniejszej sprawie jest łącznik miejsca zwykłego pobytu wierzyciela lub pozwanego. Natomiast łącznik obywatelstwa zgodnie z art. 6 znajduje zastosowanie tylko wtedy, gdy nie można ustalić jurysdykcji sądu państwa członkowskiego w oparciu art. 3 (łącznik zwykłego miejsca pobytu), art. 4 (umowę stron co do jurysdykcji) lub art. 5 (jurysdykcję przez wdanie się w spór) rozporządzenia ani jurysdykcji państwa będącego stroną Konwencji w L. (a nie będącego państwem członkowskim).

W rozpatrywanej sprawie możliwe jest choćby ustalenie jurysdykcji państwa według łącznika zwykłego miejsca pobytu pozwanego, i to w połączeniu z brakiem umowy stron o jurysdykcję i podniesionym przez stronę pozwaną zarzutem braku jurysdykcji wyklucza stosowanie łącznika obywatelstwa z art. 6 rozporządzenia, uniemożliwiając tym samym wytoczenie sprawy w Polsce.

Należy też zwrócić uwagę na to, że Niemcy, gdzie przebywają małoletni są stroną Konwencji z L. i strona powodowa może sprawdzić dopuszczalność wytoczenia sprawy również w tym państwie.

Strona pozwana powołała się na to, iż małoletni pozwani mają miejsce zameldowania w Polsce, ale cytowane wyżej Rozporządzenie Rady (...) nie posługuje się łącznikiem miejsca zameldowania dla określenia jurysdykcji krajowej. W toku postępowania wykazano, iż pozwani zostali już wymeldowani z adresu w Polsce. Jednakże zdaniem Sądu nie można podzielić zarzutu strony pozwanej i stwierdzić brak jurysdykcji sądu polskiego w niniejszej sprawie. Zgodnie

bowiem z artykułem 5 rozporządzenia Rady (WE) Nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. - niezależnie od jurysdykcji wynikającej z innych przepisów niniejszego rozporządzenia sąd państwa członkowskiego, uzyskuje jurysdykcję, jeżeli pozwany wda się w spór przed tym sądem.

Sąd zważył, że cytowany powyżej przepis, dopuszczając możliwość ustanowienia jurysdykcji na skutek wdania się w spór przez pozwanego, stanowi wyraz tendencji do przyznania stronom w bardzo szerokim zakresie możliwości wpływania na jurysdykcję krajową, uregulowaną w rozporządzeniu. Zgodnie z tą dyspozycją niezależnie od jurysdykcji wynikającej z innych przepisów rozporządzenia sąd państwa członkowskiego uzyskuje jurysdykcję, jeżeli pozwany przed sądem tym wda się w spór. Przepis dotyczy spraw należących do zakresu zastosowania rozporządzenia, w szczególności w aspekcie przedmiotowym tego zakresu (art. 1 ust. 1 rozporządzenia).

Pojęcie „wdania się w spór” podlega na gruncie prawa unijnego wykładni autonomicznej. Obejmuje ono każdą obronę pozwanego zmierzającą bezpośrednio do negatywnego załatwienia powództwa. Na uwagę zasługuje fakt, że art. 24 zdanie pierwsze mówi ogólnie o wdaniu się pozwanego w spór, nie jest więc konieczne, aby było to wdanie się w spór co do istoty sprawy. Pozwany wda się więc w spór nie tylko przez podniesienie zarzutów merytorycznych, ale także przez podniesienie zarzutów formalnych, takich jak np. zarzut zawisłości tej samej sprawy przed innym sądem, zarzut powagi rzeczy osądzonej czy zarzut niewłaściwości miejscowej lub rzeczowej sądu. Wdanie się w spór może w szczególności nastąpić w odpowiedzi na pozew (K. Weitz (w:) M. Domańska, K. Gonera, D. Miąsik, A. Płachta, W. Postulski, N. Półtorak, K. Weitz, A. Wróbel, Stosowanie..., s. 410).

Zważywszy na regulację prawną zawartą w art. 5 powyższego rozporządzenia, nie budzi wątpliwości, że w przedmiotowej sprawie przedstawicielka ustawowa małoletnich pozwanych wnosząc o oddalenie powództwa na rozprawie w dniu 29 marca 2018 r. wdała się w spór co do istoty postępowania. (e-protokół (...):01:24 i 00:01:51 - k. 77). Przedstawicielka ustawowa pozwanych podnosiła argumenty przemawiające za oddaleniem powództwa, nie kwestionowała zaś jurysdykcji sądu polskiego. Następcza zmiana stanowiska strony postępowania przez jej fachowego pełnomocnika w ocenie Sądu okazała się w ocenie sądu bezskuteczna wobec wdania się już przez przedstawicielkę ustawową w spór.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd uznał powództwo za bezzasadne i jako takie je oddalił.

Zgodnie z treścią art. 133 § 1 k.r.o. oboje rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, chyba że dochody z majątku dziecka wystarczają na pokrycie kosztów jego utrzymania

i wychowania. Na obojgu rodzicach spoczywa zatem z mocy prawa obowiązek spełniania świadczeń alimentacyjnych na dzieci, które nie są w stanie utrzymać się samodzielnie. Określenie zakresu obowiązku alimentacyjnego powinno być dokonane przy uwzględnieniu przepisu art. 135 § 1 k.r.o., z którego wynika, iż zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Wykonanie obowiązku alimentacyjnego względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie, może polegać także, w całości lub w części, na osobistych staraniach o jego utrzymanie lub wychowanie. Wedle art. 96 k.r.o. obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dziecka stanowi uszczegółowienie ogólnego obowiązku „troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka” i należytego przygotowania go, odpowiednio do jego uzdolnień, do pracy zawodowej. Jediną decydującą okolicznością warunkującą trwanie bądź ustanie obowiązku alimentacyjnego jest to, czy dziecko może utrzymać się samodzielnie.

Rodzice nie mogą uchylić się od obowiązku alimentacyjnego na tej podstawie, że wykonywanie tego obowiązku stanowiłoby dla nich nadmierny ciężar. Są obowiązani podzielić się z dzieckiem nawet najmniejszymi dochodami. W szczególnych przypadkach, gdy sytuacja dziecka tego wymaga, rodzice mają nawet obowiązek wyzbywania się posiadanego majątku, bądź jego niektórych składników, aby w ten sposób podołać ciężącemu na nich obowiązkowi alimentacyjnemu, na przykład dla ratowania zdrowia dziecka. Podstawą oddalenia powództwa o zasądzenie alimentów może być tylko brak wszelkich możliwości po stronie zobowiązanego, nie zaś szczupłość środków, jakimi on rozporządza. Możliwości świadczenia alimentów nie ma ten, kto nie posiada majątku, nie jest, ze względu na stan

zdrowia, zdolny do pracy zarobkowej i nie otrzymuje świadczeń (Komentarz do art. 128, art. 129, art. 133, art. 135 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (Dz.U.64.9.59), [w:] Z. Krzeński, Alimenty i ojcostwo. Komentarz, Oficyna, 2008, wyd. III).

Nałożony na rodziców obowiązek alimentacyjny w stosunku do własnego dziecka podlega regulacji specjalnej i uprzywilejowanej. Wynika to z tekstu art. 133 § 1 k.r.o. Czas trwania tego obowiązku nie jest ograniczony terminem i nie pozostaje też w zależności od osiągnięcia przez uprawnionego określonego stopnia wykształcenia. Jedyną okolicznością, od której zależy trwanie bądź ustanie obowiązku, jest to, czy dziecko może się utrzymać samodzielnie. Dziecko, które osiągnęło nie tylko pełnoletniość, ale zdobyło także wykształcenie umożliwiające podjęcie pracy zawodowej, pozwalającej na samodzielne utrzymanie, nie traci uprawnień do alimentów, jeżeli np. chce kontynuować naukę i zamiar ten znajduje usprawiedliwienie w dotychczas osiągniętych wynikach w nauce. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 listopada 1997 r. (III CKN 257/97, OSNC 1998, nr 4, poz. 70): Przy orzekaniu o obowiązku alimentacyjnym rodziców wobec dzieci, które osiągnęły pełnoletniość, brać należy także pod uwagę, czy wykazują one chęć dalszej nauki oraz czy ich osobiste zdolności i cechy charakteru pozwalają na rzeczywiste kontynuowanie przez nie nauki”.

Zatem, jak to wynika z obowiązku alimentacyjnego rodziców względem dziecka – obowiązek ten ustaje dopiero wówczas, gdy dziecko osiągnie samodzielność życiową, co

z reguły łączy się z możliwością podjęcia pracy zarobkowej. Możliwość podjęcia pracy zarobkowej nie może być jednak rozważana w oderwaniu od osobistej i życiowej sytuacji uprawnionych M. S. (3) i K. S.. Jeżeli mianowicie kontynuują oni naukę, to za usprawiedliwione należy uznać dalsze alimentowanie jej. Podobne stanowisko wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 lutego 1998 r. (I CKN 499/97, LexPolonica nr 346264), nawet zdobycie dwóch zawodów przez dziecko nie uwalnia rodziców od obowiązku świadczenia alimentów, jeżeli taki uprawniony podejmie studia. Wykładnia art. 133 § 1 bowiem nie może pozostawać w oderwaniu od art. 94, który nakłada na rodziców obowiązek troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka i należytego przygotowania go do pracy odpowiednio do jego uzdolnień. Skoro dziecko uprawnione do alimentów po ukończeniu szkoły średniej kontynuuje naukę w obranym kierunku w szkole wyższej, nie można wymagać, by jednocześnie pracowało zarobkowo, osiągając dochody w pełni wystarczające na jego utrzymanie (wyrok SN z dnia 11 marca 1999 r., III CKN 1175/98, niepubl).

W niniejszej sprawie powód w żadnej mierze nie udowodnił, aby małoletni pozwani usamodzielnili się. Powód skupił się wyłącznie na gołosłownym powoływaniu się na fakt, iż to państwo niemieckie przejęło za powoda obowiązek alimentacyjny wobec jego małoletnich dzieci. Nie przedstawił jednak uregulowań prawnych obowiązujących w Niemczech na tę okoliczność. Ponadto w swoich zeznaniach przed tutejszym sądem przyznał, iż na terenie Niemiec funkcjonują uregulowania podobne do polskiego funduszu alimentacyjnego, tj. państwo tymczasowo zabezpiecza małoletni dzieci za zobowiązanego do alimentacji, następnie egzekwując ten obowiązek od dłużnika. Jednakże nie uprawnia w żadnej mierze do uchylenia obowiązku alimentacyjnego, gdyż pozwani nie mieliby tytułu egzekucyjnego do dochodzenia alimentów na swoją rzecz. Odrębną kwestią pozostaje egzekucja alimentów w Polsce.

Zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 k.p.c. Sąd zasądził od M. S. (1) na rzecz K. T. (2) kwotę 2484,15 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, jak również kosztów pobytu jednej osoby w hotelu związanych ze stawiennictwem przedstawicielki ustawowej pozwanych w sądzie, wyliczonych na podstawie przedłożonej faktury vat. K. T. (2) nie przedłożyła wyliczenia pozostałych kosztów związanych z dojazdem na rozprawę.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd orzekł jak w sentencji.